

ผลผลิต (Output)

ตัวชี้วัดที่ 3.6 ร้อยละของเด็กอายุ 12 ปี ปราศจากโรคฟันผุ (Caries free)

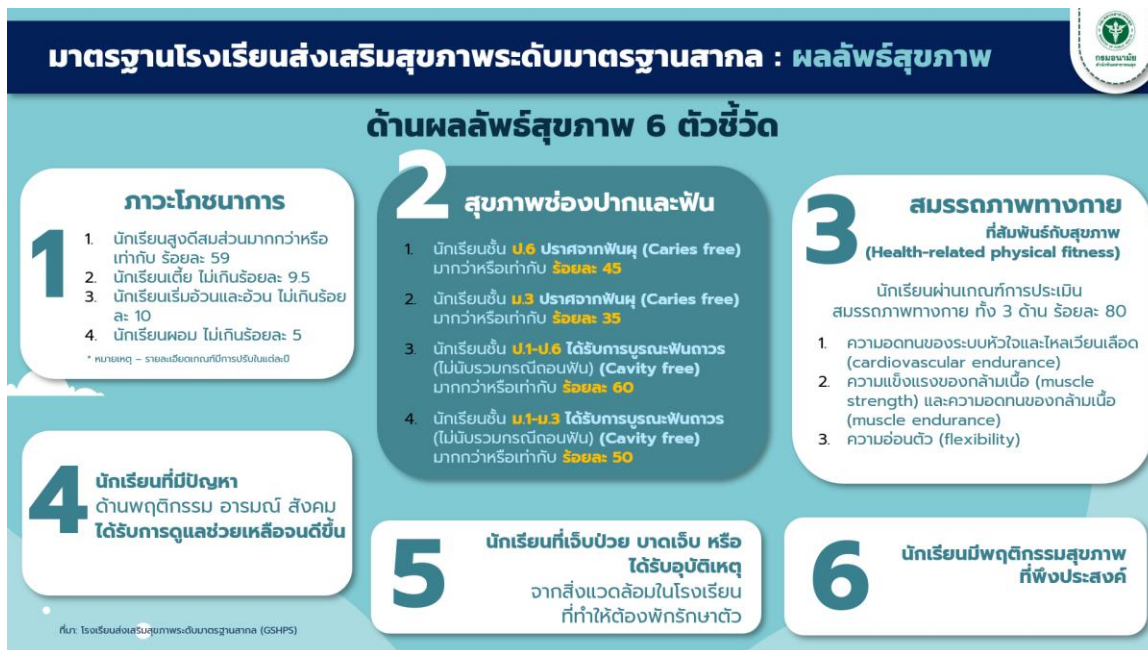
รอบที่ 2 : 5 เดือนหลัง (มีนาคม - กรกฎาคม 2567)

4.1 จำนวนโรงเรียนที่พัฒนาเป็นต้นแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพช่องปาก โดยมีกิจกรรมการแปรงฟันและการตรวจสุขภาพช่องปากโดยครู/ทันตบุคลากรจำนวน 1,106 โรงเรียน

รายชื่อโรงเรียน : <https://shorturl.asia/4BaGW>

4.2 เด็กวัยเรียนที่เข้าร่วมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพช่องปาก มีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากเพียงพอ ร้อยละ 92.9 (เพิ่มขึ้น ร้อยละ 29.2 (จากร้อยละ 63.7 เป็น ร้อยละ 92.9))

สำนักทันตสาธารณสุข ได้พัฒนางานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ร่วมกับ ภาควิชาเครือข่ายระดับโรงเรียนทั่วประเทศสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับมาตรฐานสากล (Global Standards for Health Promoting School : GSHPs) เน้นให้เด็กวัยเรียนวัยรุ่นมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถดูแลสุขภาพด้วยตนเอง ป้องกัน และลดโรคที่ป้องกันได้ เน้นการเสริมสร้างศักยภาพคนให้ครอบคลุมทุกมิติโดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกคนทั้งโรงเรียน ชุมชน ให้สามารถนำความรู้และทักษะด้านสุขภาพ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ปฏิบัติตนคัด ผักทักษะและพฤติกรรมสุขภาพ สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก และเป็นต้นแบบด้านสุขภาพ โดยมีผลลัพธ์ด้านสุขภาพ 6 ตัวชี้วัด

งานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่นผลักดันและขับเคลื่อนผ่านการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาสมรรถนะการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ผ่านกิจกรรมเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีและโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี ซึ่งเชื่อมโยงการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนให้เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดีไปกับระบบการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพ โดยความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง

นักเรียน ชุมชน รวมทั้งทันตบุคลากรในพื้นที่ และส่งเสริมให้นักเรียนเข้าสู่ระบบบริการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก ตามสิทธิประโยชน์และความจำเป็น

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก (Active Learning) สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถดูแลสุขภาพช่องปากด้วยตนเองได้ ซึ่งได้แก่ การตรวจฟันด้วยตนเอง การเลือกรับประทานอาหารที่ไม่เสี่ยงฟันผุ การรู้จักและสามารถกำจัดคราบจุลินทรีย์ ในช่องปากได้ รวมทั้งสามารถแปรงฟันได้อย่างวิธี และนักเรียนมีทักษะการดูแลสุขภาพช่องปากตนเองได้เมื่อสำเร็จ การศึกษา และสามารถแนะนำวิธีการดูแลสุขภาพและวิธีป้องกันการเกิดโรคในช่องปากแก่ผู้อื่นได้ โดยมีคู่มือครู และแผนการจัดการเรียนการสอนเป็นแนวทาง มีแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีวิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการเรียนรู้ แบบ Active Learning บทบาทของครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก โดยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เชื่อมโยงความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเข้ากับกลุ่ม วิชาสาระสุขศึกษาและพลศึกษาในเชิงบูรณาการ เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ด้วย ตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านสุขภาพช่องปาก นำไปสู่การมีสุขภาพช่องปากที่ดี

ครูจัดกระบวนการเรียนการสอน จำนวน 8 ชั่วโมง ร่วมกับใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มส่งเสริมองค์ความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก ซึ่งมีผู้เข้าใช้งานจำนวน 41,241 ครั้ง โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดีรวม 1,185 โรงเรียน โดยมีกิจกรรมต่างๆ ตามแผนการเรียนการสอน ดังนี้

1. กิจกรรมผลิตสื่อในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพช่องปาก ได้แก่ โมเดลฟันสำหรับเรียนรู้ลักษณะของฟันแต่ละชนิด โมเดลโรคในช่องปาก โมเดลฟันสำหรับสอนการแปรงฟัน แผ่นภาพอาหาร แผ่นภาพฟันซึ่งกิจกรรมอยู่ในระหว่างการเตรียมการสอนของครู หรืออยู่ในกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ผลิตสื่อหลังจากเรียนรู้ในแต่ละชั่วโมง
2. กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การตรวจฟันด้วยตนเอง การอ่านฉลากอาหารและเลือกรับประทานอาหารที่ไม่เสี่ยงฟันผุ เรียนรู้เรื่องคราบจุลินทรีย์ในช่องปากโดยการส่องผ่านกล้องจุลทรรศน์ กิจกรรมย้อมสีฟันเพื่อดูคราบจุลินทรีย์ กิจกรรมแปรงฟันเพื่อกำจัดคราบจุลินทรีย์และตรวจความสะอาดหลังแปรงฟัน กิจกรรมตรวจฟันคนในครอบครัว
3. กิจกรรมของโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน การกำหนดนโยบายเรื่องการจำหน่ายอาหารและควบคุมเวลาในการจำหน่าย เตรียมสถานที่และอุปกรณ์การแปรงฟัน ประสานงานทันตบุคลากรเพื่อตรวจสุขภาพช่องปากนักเรียน

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 46,114 คน ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ซึ่งหลังดำเนินการ พบว่า เด็กวัยเรียนที่เข้าร่วมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพช่องปากมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากเพียงพอ ร้อยละ 92.9 (ข้อมูลจากระบบรายงาน <https://schooloralhealth.anamai.moph.go.th/> ณ วันที่ 31ก.ค.67) และจากการวิเคราะห์ข้อมูลความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากรายด้านพบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากผ่านเกณฑ์ (คะแนนเต็ม 26 คะแนน) ร้อยละ 63.7 โดยมีความรอบรู้เฉลี่ย 20.6 และหลังเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 92.9 โดยมีความรอบรู้เฉลี่ย 24.0 ซึ่งคะแนนความรอบรู้เรื่องอาหารกับสุขภาพช่องปากน้อยที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากรายด้านของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี

หมวด	ความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก	ค่าเฉลี่ย	
		ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	หลังเข้าร่วมกิจกรรม
1	เรื่องอวัยวะในช่องปาก (7 คะแนน)	6.2	6.8
2	เรื่องโรคฟันผุ (6 คะแนน)	4.9	5.6
3	เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก (7 คะแนน)	5.5	6.5
4	เรื่องอาหารกับสุขภาพช่องปาก (6 คะแนน)	4.0	5
	รวม	20.6	24.0

กิจกรรมตรวจเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากผ่านแอปพลิเคชันดูฟัน ดำเนินการใน 22 จังหวัด โรงเรียนใช้แอปพลิเคชันดูฟันในการบันทึกข้อมูลสุขภาพช่องปาก จำนวน 41 โรงเรียน นักเรียนที่ได้รับการตรวจฟัน 1,176 คน

**ระบบเฝ้าระวังสุขภาพช่องปาก
โดยครู ผ่าน Digital Platform**

ในการตรวจสุขภาพช่องปาก
(early detection) และ ส่งต่อการรักษา

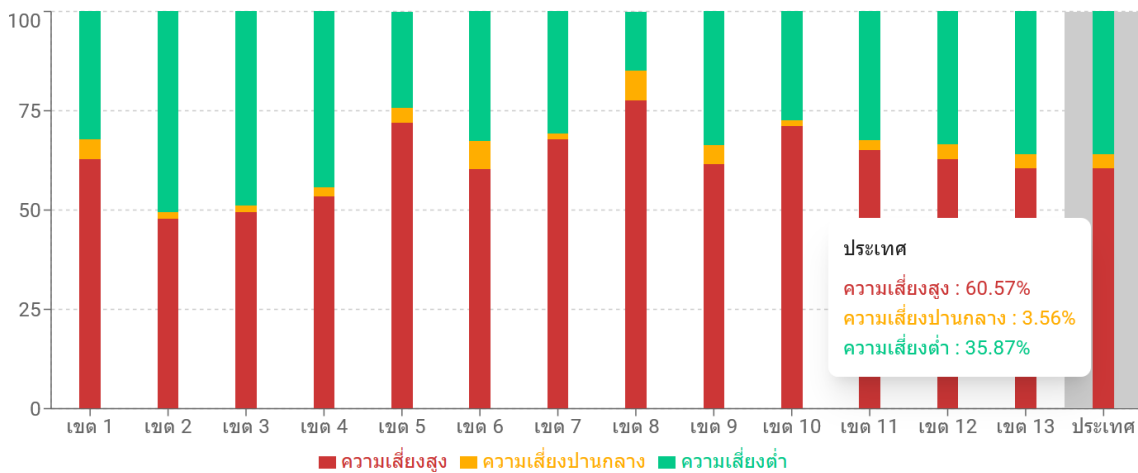
**“ DOFUN ”
Application**

สำนักทันตสาธารณสุข ร่วมกับ NECTEC พัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะสุขภาพช่องปาก
โรงเรียนสามารถติดตามเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากนักเรียน เพื่อส่งต่อบริการตั้งแต่เริ่มแรก
ในเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการรักษา ทันทีนักเรียนเข้าถึงบริการสุขภาพช่องปากได้มากขึ้น
และสามารถแก้ไขปัญหาสุขภาพช่องปากได้ทันก่วงศ์

*** ครูตรวจสุขภาพช่องปากอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง**

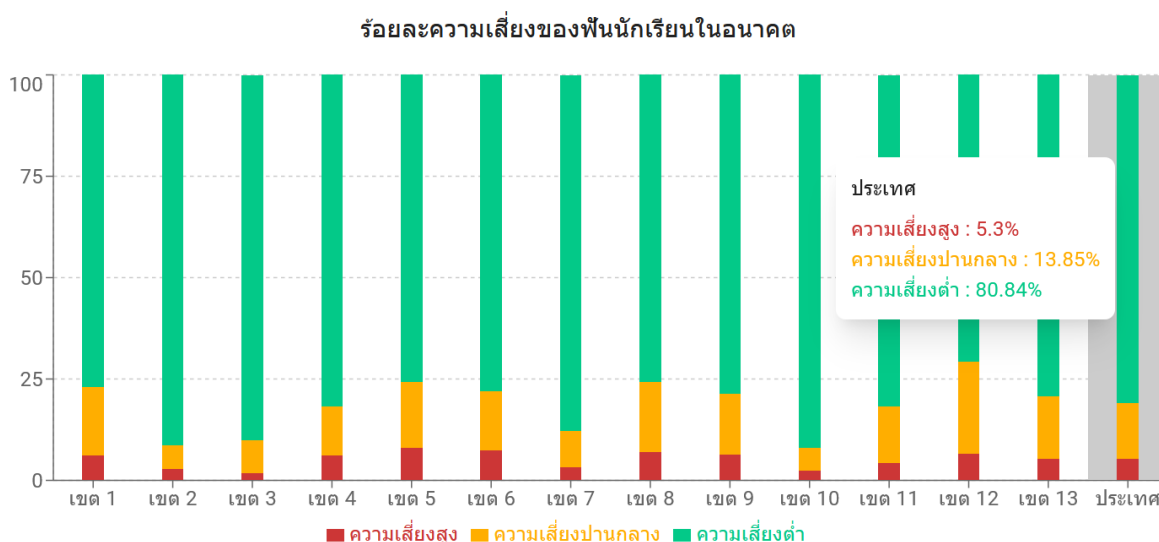
นักเรียนที่ใช้ Smart Smile Passport แบบ Online จำนวน 9,473 คน ผลการประเมินตนเองพบความเสี่ยงของสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 60.6 ความเสี่ยงของสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.9 ความเสี่ยงของสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 3.59 รายละเอียดดังภาพที่ 1

ร้อยละความเสี่ยงของฟันนักเรียนในปัจจุบัน

ภาพที่ 1 แสดงร้อยละความเสี่ยงด้านสุขภาพช่องปากนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการผู้พิทักษ์ฟันดี จำแนกรายศูนย์อนามัย

นักเรียนที่ใช้ Smart Smile Passport แบบ Online จำนวน 9,473 คน ตั้งเป้าหมาย ว่าอยากมีสุขภาพฟันที่ดีมาก (ความเสี่ยงต่ำ) ร้อยละ 80.8 รายละเอียดดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงร้อยละการตั้งเป้าหมายด้านสุขภาพช่องปากนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการผู้พิทักษ์ฟันดี จำแนกรายศูนย์อนามัย

นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง โดยใช้ Smart Smile Passport แบบ Online จำนวน 9,473 คน พบฟันผุเป็นรู ร้อยละ 16.1 (ปราศจากฟันผุ ร้อยละ 83.9) พบเหงือกอักเสบ ร้อยละ 9.1 พบหินน้ำลาย ร้อยละ 15.8 และพบว่ากิจกรรมการตรวจคราบจุลินทรีย์ของนักเรียน ในสัปดาห์ที่ 4 ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับสัปดาห์ที่ 2

ภายใต้การจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สุขภาพช่องปาก โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากได้ โดยบูรณาการในการจัดการเรียนของโรงเรียน ทั้งในสาระวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา วิชาชุมนุม วิชาโฮมรูม นักเรียนได้รับความรู้และฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัว ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือทำและได้คิดในสิ่งที่ทำลงไปเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก และมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ต่อไป

เครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี

การจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนประถมศึกษาที่เหมาะสม ถือเป็นมาตรการที่ช่วยลดและป้องกันโรคในช่องปากได้ โดยสำนักทันตสาธารณสุข ได้นำแนวคิดเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี มาใช้ในการขยายพื้นที่โรงเรียนในรูปแบบเครือข่าย ที่มีการรวมตัวของโรงเรียนตั้งแต่ 3 โรงเรียนขึ้นไป เพื่อขยายผลกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการสร้างเครือข่ายเป็นกลยุทธ์ในการทำงานที่เป็นรูปแบบของการร่วมมือหรือพึ่งพาอาศัยกันในการทำงาน มีการประสานงานกลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจ แลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือกัน

เกณฑ์การพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี และ เกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย 4 หมวด ได้แก่

1. กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียน
2. ผลลัพธ์/ผลกระทบ ด้านสุขภาพช่องปาก
3. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
4. การนำและการบริหารจัดการ

ซึ่งในปี ๒๕๖๗ มีเครือข่ายที่ได้รับการคัดเลือกระดับประเทศจำนวน ๙ เครือข่าย ๔๑ โรงเรียน ดังนี้

ลำดับ	รายชื่อเครือข่าย/โรงเรียน			จำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วม
เครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีระดับยอดเยี่ยม				
๑	เครือข่าย “เบญจภาคี ฟันดี พนมไพร”	อำเภอพนมไพร	จังหวัดร้อยเอ็ด	๕
๒	เครือข่ายเด็กสองชั้นฟันดี	อำเภอกระสัง	จังหวัดบุรีรัมย์	๘
๓	เครือข่ายระแงะ ๔ เมตร พิชิตฟันดี	อำเภอระแงะ	จังหวัดนราธิวาส	๕
เครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีระดับดีมาก				
๑	เครือข่ายห้างฉัตรร่วมใจเด็กไทยฟันดี	อำเภอห้างฉัตร	จังหวัดลำปาง	๓
๒	เครือข่ายแม่สันเมืองยาว	อำเภอห้างฉัตร	จังหวัดลำปาง	๔
๓	เครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี	อำเภอพยุหะคีรี	จังหวัดนครสวรรค์	๕
๔	เครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี	อำเภอลาดหลุมแก้ว	จังหวัดปทุมธานี	๓
๕	เครือข่ายชุมชนห้วยยางฟันดี		จังหวัดชัยภูมิ	๔
เครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีระดับ ดี				
๑	เครือข่ายเด็กรัตภูมิฟันดี	อำเภอรัตภูมิ	จังหวัดสงขลา	๔

ภาพการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
Active Learning
โครงการผู้พิทักษ์ฟันดี รุ่น ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๖
โรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี

เมื่อวันที่ 1 พ.ย. 2566 ถึง ๓.๑.๒๕๖7 โรงเรียนชุมชนบ้านเมือสาร ๓ ตำบล ๕ อำเภอ ๕ จังหวัด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน Active Learning ตามโครงการผู้พิทักษ์ฟันดี รุ่น 3 โดยมี นายชาติเดช บุญมูล ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านเมือสาร และครูในเครือข่ายโครงการ โดยนางสาวจุฑา ไชยาบุตร และคณะครู นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านเมือสาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๒ และ ๓ ได้จัดมอบใบรับประโยชน์ของการเรียนรู้เชิงการบูรณาการของภาคสุขภาพขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัวได้อย่างถูกต้อง

โรงเรียนชุมชนบ้านเมือสาร ๓.จังหวัดเชียงราย ๕.อำเภอเมือสาร ๑.ตำบลบ้านเมือสาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

โรงเรียนเทศบาลบางงา
ตรวจฟันผ่าน
แบบตรวจฟันกิจกรรม
โรงเรียนผู้พิทักษ์ฟันดี

โรงเรียนเทศบาลบางงา
เข้าร่วมกิจกรรมเครือข่าย
โรงเรียนเด็กไทยฟันดี
ดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพ
นักเรียน ชั้นอนุบาล - ป.6
โดยจัดกิจกรรมแปรงฟัน
หลังอาหารกลางวัน

ขอขอบคุณ

นางสาวจุฑามาศ นาแสง
 นักวิชาการสาธารณสุข (ทันตสาธารณสุข)
 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางงา

12 มกราคม 2567

**ตรวจสุขภาพช่องปาก
 และ เคลือบฟลูออไรด์**
 นักเรียนระดับชั้นอนุบาล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ลูก ก.บ.จ. ฟันสวยยิ้มสดใสห่างไกลฟันผุ

